

Seminārs
„Rīgas plānošanas reģiona
Ekonomikas profila izstrāde – rezultāti un iespējas”

DARBA MATERIĀLI

- 1) **Ekonomikas profila struktūra**
- 2) **Reģiona resursi**
- 3) **Uzņēmējdarbības vide**
- 4) **Reģiona ekonomikas attīstības virzieni**
- 5) **Diskusijas jautājumi**

1) Ekonomikas profila struktūra

1. Pamatinformācija par reģionu

- 1.1. Reģiona novietojums Latvijā un Eiropā
- 1.2. Iedzīvotāju skaits
- 1.3. Apdzīvojuma blīvums un struktūra
- 1.4. Reģiona administratīvais iedalījums
- 1.5. Reģiona īpašās vērtības un loma valstī un starptautiski

2. Reģiona resursi

- 2.1. Cilvēkresursi
 - 2.1.1. Cilvēkresursu raksturojums
 - 2.1.2. Iespējas resursa saglabāšanai un uzlabošanai
- 2.2. Nozīmīgākie dabas resursi
 - 2.2.1. Pieejamie dabas resursi, nodrošinājums reģiona attīstībai
 - 2.2.2. Dabas resursu potenciāls nākotnē
- 2.3. Finanšu resursi un investīcijas
 - 2.3.1. Finanšu resursu pieejamība un ietekmējošie faktori
 - 2.3.2. Investīciju piesaistes iespējas un reģiona konkurētspēja
- 2.4. Infrastruktūra
 - 2.4.1. Infrastruktūras raksturojums vietējā un starptautiskā mērogā
 - 2.4.2. Infrastruktūras uzlabošanas iespējas

3. Esošā uzņēmējdarbības vide

- 3.1. Tautsaimniecības nozaru un uzņēmumu raksturojums
 - 3.1.1. Ekonomiskā attīstība
 - 3.1.2. Nozaru struktūra un uzņēmumi
 - 3.1.3. Produkcijas pievienotā vērtība

- 3.1.4. Eksportspējas potenciāls
- 3.1.5. Uzņēmumu telpiskais izvietojums
- 3.1.6. Uzņēmumu savstarpējās saites
- 3.1.7. Reģiona pašvaldību specializācija (pašvaldību prioritārās nozares)
- 3.2. Šķēršļi un iespējas uzņēmējdarbības jautājumu risināšanā
 - 3.2.1. Nozīmīgākie šķēršļi uzņēmumu attīstībā
 - 3.2.2. Pašvaldībās pieejamie resursi un sabiedriskie pakalpojumi
 - 3.2.3. Uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi pašvaldībā
 - 3.2.4. Iespējas uzņēmējdarbības attīstībai
- 4. Reģiona attīstības perspektīva**
 - 4.1. Reģiona perspektīvie ekonomiskās attīstības virzieni
 - 4.1.1. Noteikšanas metodes
 - 4.1.2. Īss attīstības virzienu raksturojums
 - 4.1.3. Paredzamais teritoriālais izvietojums
 - 4.2. Perspektīvās vadošās uzņēmējdarbības jomas
 - 4.2.1. Noteikšanas metodes
 - 4.2.2. Izvēlēs pamatojums un salīdzinošās priekšrocības
 - 4.2.3. Mazo un vidējo uzņēmumu loma
 - 4.2.4. Nozaru un teritoriālie klāsteri
 - 4.3. Nepieciešamie priekšnosacījumi un rīcības
 - 4.3.1. Investīciju piesaiste un investīciju vides sakārtošana
 - 4.3.2. Teritoriju specializēšanās iespējas un virzieni

2) Reģiona resursi

Ģeopolitiskie resursi

Rīgas plānošanas reģiona novietojums valsts centrā, Centrāl-Baltijā, Krievijas un Rietumeiropas saskares zonā, Baltijas jūras reģionā, kam tiek paredzēta strauja izaugsme tuvākajās desmitgadēs rada ģeopolitisko attīstības potenciālu. RPR raksturīgas ilglaicīgas kultūrvēsturiskās saites ar kaimiņu valstīm. Daudzveidīgais mantojums var tikt izmantots kā priekšrocība biznesa saišu dibināšanai un investīciju piesaistei. Padomju laikā Rīga saistījās ar „rietumu” pasaules kultūru, pašlaik tā iegūst Rietumu kultūras „austrumu” identitāti.

Būtiski, lai šis duālisms atrastu savu izmantojumu par labu reģiona un visas valsts attīstībai.

Cilvēkresursi

Rīgas plānošanas reģionā dzīvo 1,1 milj. cilvēku, jeb gandrīz puse no Latvijas iedzīvotājiem. Šāda koncentrācija ir liela Latvija mērogam, tomēr starptautiski – tas var izrādīties nepietiekoši. Te svarīgākās ir cilvēku zināšanas un prasmes, kas var rezultēties

produktu konkurētspējā. Reģions valstī koncentrē absolūti lielāko daļu no augstākās izglītības iespēju un zinātnes potenciāla. Būtisks ir darbaspēka prasmju līmenis, ko ietekmē augstākās un profesionālās izglītības „piedāvājums” un mantotā darba kultūra. Daudznacionālais sastāvs ir uzskatāms par attīstības priekšrocību. Cilvēkresursu izvietojumā izveidojusies koncentrācija Pierīgā – tiešā Rīgas tuvumā, turpretim, nomalēs vērojama depopulācija.

Problēmas saistās ar iedzīvotāju skaita samazināšanos, tautas novecošanos, ārējo emigrāciju, kas samazina perspektīvos darbaspēka resursus nākotnes izaugsmei. Tuvākajos gados ievērojami samazināsies izglītojamo skaits visos mācību līmeņos. Esošā reģiona nosacīti labvēlīgā demogrāfiskā situācija citu reģionu vidū var tikt zaudēta tuvāko gadu laikā, kas rada jautājumu par turpmāko valsts izglītības un migrācijas politiku.

Dabas un kultūras resursi

RPR ir galvenie dzīvību nodrošinošie un vairāki komerciālie resursi. Reģionā nodrošināti pazemes ūdens krājumi komunālajām vajadzībām, ir ievērojamas lauksaimniecības teritorijas (1/3 no RPR teritorijas) un meža zemes (1/2 no RPR teritorijas), ievērojamas ir purvu platības. Unikāla ir Rīgas līča, 3 lielo upju, ezeru un ūdenskrātuvju sistēma, kas ļauj veidot iekšējos ūdensceļus. Derīgie izrakteņi – ģipšakmens, kūdra, smilts – grants, dolomīts, ārstniecības dūņas un ūdeņi piemēroti komerciālai izmantošanai.

Dabas vērtības – neapbūvētās piekrastes kāpas, meži, smilšu pludmale, lagūnezери, NATŪRAS vietas ieņem nozīmīgu vietu Eiropas mērogā. Pilsētu centri (īpaši Rīgas vēsturiskais centrs), tradicionālā lauku apbūve veido pamatu tūrisma produktam. Svarīga ir nemateriālā kultūra. Bieži dabas un kultūras resursus neskata kā kapitālu, to pretstatot cita veida kapitāliem.

Finanšu resursi un investīcijas

RPR finanšu resursu galvenie veidi ir pašvaldību budžeti, valsts atbalsts, t.sk. ES fondu finansējums un privātās investīcijas. /Investīcijas iespējas nosaka vairāki apstākļi - Valsts investīcijas nosaka valsts finanšu situācija, maksājumu bilance, ārējais parāds, valsts starptautiskās saistības; pašvaldībām – tās ir budžeta veidošanās īpatnības un ieņēmumu izpilde, aizņemšanās iespējas, maksājumi par kredītiem; privātajam – banku kreditēšanas iespējas, pašu investējamais kapitāls; ES – attiecīgās programmas investīciju atbalstam, līdzfinansēšanas nosacījumi, valsts un ES atbalsta prioritātes.

Valsts parāds aizdevējiem negatīva maksājumu bilance, valsts kurss uz eiro, kam seko stingra fiskālā politika, atstās ietekmi uz valsts finanšu resursiem un iespējām investēt tuvāko gadu laikā.

Pēc administratīvi teritoriālās reformas izveidojušas pašvaldības ar ļoti atšķirīgām investēšanas iespējām. Pēdējos divos gados pašvaldību budžeta ienākumi bieži ir mazāki nekā cerēts, to pašu var teikt par valsts dotācijām.

Privātajā jomā daudzi uzņēmumi ir nonākuši grūtībās krīzes ietekmē. Prognozes paredz kreditēšanas atsākšanu 2010. gada rudenī, tomēr tā nevar būt līdzvērtīga iepriekšējam izaugsmes periodam. Privātā sektorā izveidojies milzīgs nenomaksāto parādu slogs, kas atstās ietekmi uz daudziem gadiem. Resursu konsolidēšanas avots ir arī privātās investīcijas, kas saistītas ar publiskās privātās partnerības modeļa izmantošanu. Ievērojama peļņas daļa parasti tiek reinvestēta citos reģionos izvietotajās struktūrvienībās.

Tas pats sakāms arī par nodokļiem. Gan Latvijā, gan RPR iekšēji pastāv būtiskas atšķirības vietējo pašvaldību budžeta ieņēmumos uz 1 iedzīvotāju. Vietējo pašvaldību galvenais ieņēmumu avots ir nodokļu ieņēmumi, kuros galveno daļu sastāda pašvaldībā dzīvojošo iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN). Lielākā daļa RPR pašvaldību IIN ieņēmumos uz 1 iedzīvotāju ir ar labākajiem rādītājiem Latvijā.

Infrastruktūra

Rīgas plānošanas reģions koncentrē valstiski nozīmīgu transporta, enerģētikas, vides, sakaru un informātikas infrastruktūru. Īpaša nozīme ir transporta infrastruktūrai – Rīgas osta, lidosta, dzelzeceļi, autoceļi, enerģētikas infrastruktūra, gāzes vadi un pazemes krātuves. Investīcijas infrastruktūrā ir nozīmīgas valsts konkurētspējas palielināšanai un investīciju piesaistei. Ir nepieciešamība plānot infrastruktūras investīcijai ne tikai saistībā ar atsevišķu uzņēmumu vai nozaru attīstības plāniem, bet kompleksi aptverot dažādas papildinošas nozares. Atbalstošā infrastruktūra ir atkarīga no vietas un investora prasībām un var atšķirties.

Problēma ir atbilstošu teritoriju sagatavošana investīcijām, kur ir nodrošināta (investoram) atbilstoša infrastruktūra.

3) Uzņēmējdarbības vide

Ekonomiskā attīstība

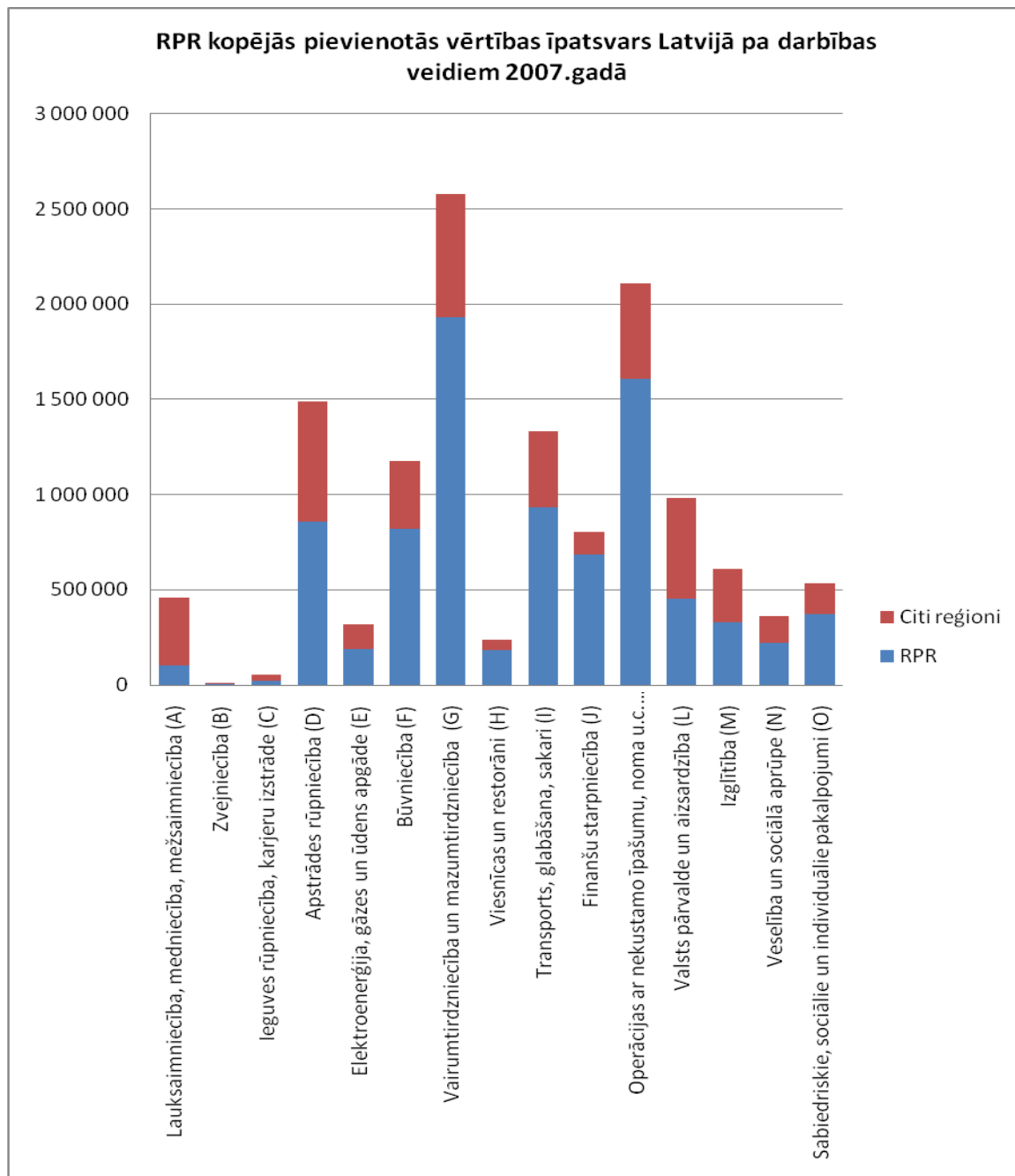
Rīgas reģions ir Latvijas ekonomikas virzītājspēks - reģiona IKP īpatsvars 2007.gadā bija gandrīz 69 % no valstī kopumā radītā IKP, kur visnozīmīgākā loma pieder Rīgai. 2007.gadā pēc IKP apjoma galvaspilsētas ieguldījums valstī bija 57%, bet reģionā - 84%. Reģiona IKP vidējā vērtība, rēķinot uz vienu iedzīvotāju 2007.gadā bija 1,4 reizes lielāka nekā vidēji valstī, bet vēl joprojām jūtami atpaliek no Eiropas Savienības valstu vidējiem rādītājiem. Būtiska ir ieguldīto investīciju atdeve attiecībā pret IKP. RPR raksturīgs, ka vairāku gadu garumā turpinās tendence samazināties reģiona IKP daļai Latvijā.

Nozaru struktūra un uzņēmumi

2009.gada sākumā reģionā reģistrēti gandrīz 60 tūkstoši uzņēmumi, no kuriem ekonomiski aktīvi ir aptuveni 40%, kas atbilst Latvijas vidējam rādītājam. Reģiona lielāko uzņēmumu darbības veids liecina par vairumā pasaules ekonomiski attīstīto

valstu tendenci, ka lielu metropoļu, it īpaši valstu galvaspilsētu, ekonomiskais profils veidojas pārsvarā no dažādām pakalpojumu nozarēm. Visbiežāk tās ir tirdzniecības, loģistikas, telekomunikāciju un banku un finanšu sektora nozares.

1.attēls

Avots: Centrālā statistikas pārvalde (pēc NACE 1.1.red)

Rīgas plānošanas reģiona kopējās pievienotās vērtības īpatsvars Latvijā sastāda gandrīz 67 %. Atsevišķās nozarēs šis īpatsvars ir virs 70 % (būvniecība, tirdzniecība, viesnīcu un restorānu pakalpojumi, transports un loģistika, operācijas ar nekustamo īpašumu), kas liecina par šo darbības veidu koncentrēšanos reģionā, galvenokārt uz Rīgas un Pierīgas

rēķina. Finanšu starpniecības jomā (banku un finanšu sektors) Rīgas reģiona īpatsvars sasniedz pat 85 %. Šajās jomās Rīgas reģions uzskatāms, par galveno spēlētāju visas Latvijas mērogā un situācija reģionā raksturo arī situāciju valstī kopumā. Līdz ar to, bieži tik grūti pieejamie dati reģionālā griezumā, šo jomu raksturošanai aizstājami ar datiem par Latviju kopumā.

Rūpniecība

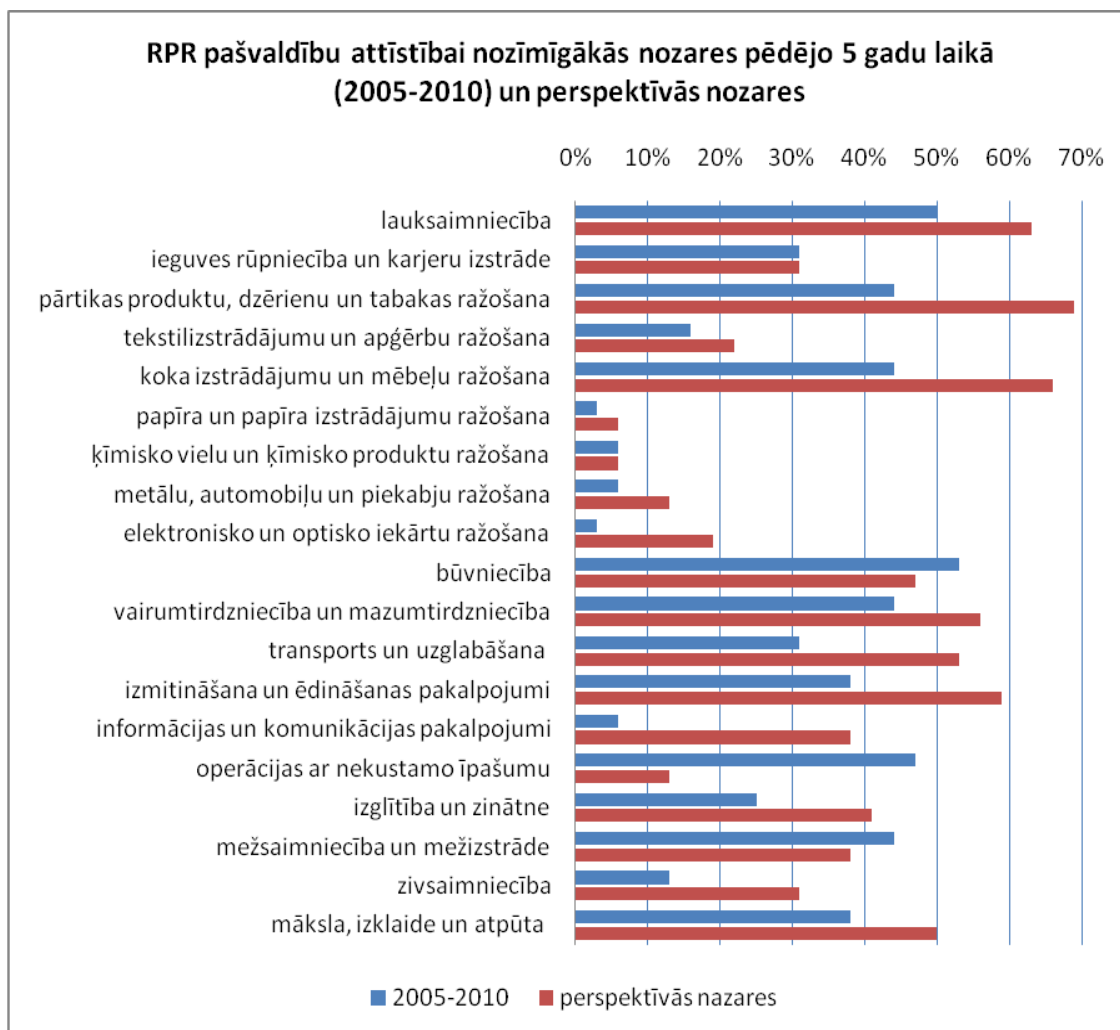
Rīgas reģionā 2008.gadā ražoja vairāk kā 60% valsts rūpnieciskās produkcijas. Aptuveni 80% reģiona rūpniecības jaudas atrodas Rīgas pilsētā. Rūpnieciskā ražošanā dominē darbietilpīgas nozares un nozares, kas apstrādā vietējās izejvielas - pārtikas produktu un dzērienu ražošana, kokapstrāde, kā arī tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošana, ķīmiskā rūpniecība, izdevējdarbība. Gandrīz visas minētās nozares raksturo industrializācijas perioda tautsaimniecības struktūru, kur tiek radīti produkti ar salīdzinoši zemu pievienoto vērtību.

Inovatīvās ražošanas nozares

Inovatīvo ražošanas nozaru vidū relatīvi strauji attīstās IT nozare un farmācija. Šīs nozares piesaista kapitālu, tajās attīstās mazie un vidējie uzņēmumi. Reģiona samērā bagātais IT nozaru attīstības potenciāls joprojām netiek pietiekami izmantots. Rīgas reģions ir pionieris ciešākas sasaistes veidošanā starp pētniecību un ražošanu. Reģionā darbojas vairākas specializētās biznesa atbalsta teritorijas. Tomēr uz augstajām tehnoloģijām un inovācijām orientētas ražošanas īpatsvars pašreiz nav pietiekams, lai prognozētu strauju augsto tehnoloģiju/inovatīvo ražotņu īpatsvara strauju pieaugumu reģiona tautsaimniecībā tuvākajos gados.

Pakalpojumi

Pakalpojumu sfēra attīstījās ļoti dinamiski līdz 2008.gadam. Tirgus mehānismu ietekmē tajā notika strukturālas pārmaiņas, piemēram, nekustamo īpašumu tirgus u.c. attīstība. Rīgas reģions apkalpo 80-90% finanšu, mārketinga, konsultāciju, apdrošināšanas sektora, reklāmas u.c. darījumu jomas pakalpojumu, kā arī augstākā līmeņa sadzīves pakalpojumu tirgus. Tajā atrodas visas lielākās bankas, biržas, apdrošināšanas sabiedrības u.c. finanšu darījumu iestādes, kas veic starptautiskus darījumus. Biznesa pakalpojumu un augstākā līmeņa sadzīves pakalpojumu piedāvājumā Rīgas reģionam nacionālā līmenī nav līdzvērtīgu konkurentu. Banku sektors Latvijas tautsaimniecībā kopumā ieņem daudz nozīmīgāku vietu, nekā pārējās divās Baltijas kaimiņvalstīs. Lielākā daļa no tām apvienojušās Komercbanku asociācijā – kopskaitā 29 bankas, ieskaitot ārvalstu banku filiāles, kas atrodas RPR teritorijā.

Avots: Pašvaldību aptauja „Pašvaldību iespējas un ierobežojumi uzņēmējdarbības veicināšanā”

Eksportspējas potenciāls

Pēdējo piecu gadu laikā rūpniecības eksporta potenciālā vērojamas zināmas izmaiņas. Lielākais eksporta apjoms Latvijā gan pirms, gan krīzes laikā, bijis koksnei. Taču, mainoties ekonomiskajai situācijai, tieši koksnes eksports izrādījies jutīgākais produkcijas veids - no sava augstākā eksporta apjoma punkta 2007.g. III ceturksnī līdz zemākajam punktam 2008.gada IV ceturksnī šis rādītājs samazinājās gandrīz uz pusi. Turpretī mašīnas un mehānismu eksporta apjoms krīzes periodā kritās tikai par 18%. Arī elektroierīču eksports šajā laika posmā samazinājies par 37,3%, taču 2009.gada beigās lielāko šī krituma daļu jau bija kompensējis ar strauju pieaugumu. Tātad neskatoties uz salīdzinoši nelielu eksporta apjomu, tehnoloģiski sarežģītākās Latvijas nozares uzrāda stabilāku pieaugumu, kā arī ir noturīgākas pret ārējo tirgu svārstībām. Šīs rūpniecības nozares uzskatāmas par eksportspējīgākajām un svarīgākajām, nodrošinot nākotnes izaugsmes resursus Latvijā un Rīgas reģionā. Lielākā šo nozaru eksporta daļa ir saistīta ar ES valstu tirgiem.

Augstu vērtējams arī tūrisma, specializētā tūrisma un radošo industriju potenciāls – pēdējos gados vērojama tendence aktīvās atpūtas, SPA, kūrortu un medicīnas pakalpojumu eksporta pieaugumam. Arī Rīgas reģiona uzņēmumu aptaujas rezultāti parāda ievērojamu eksporta īpatsvaru veselības aprūpē, kas lauž stereotipiskos priekšstatus par šīs nozares vājo eksportspēju.

Šķēršļi un iespējas uzņēmējdarbības attīstībai

Uzņēmējdarbības attīstības šķēršļu un iespēju identificēšanai tika veiktas uzņēmēju un pašvaldību aptaujas. Aptaujas vieš lielāku skaidrību arī attiecībā uz uzņēmējdarbību ierobežojošo administratīvo šķēršļu struktūru. Kā traucējošākie tiek minēti tirdzniecības ierobežojumi, lai gan parasti biežāk tiek minēti būvniecības ierobežojumi, kā arī dažādu atļauju saņemšanas ierobežojumi. Jādomā, ka tas daļēji saistīts ar pašreizējās ekonomiskās krīzes specifiku, kad būvniecība ir lielā mērā apsīkusi, tāpat kā jaunu uzņēmumu dibināšana vai jaunu projektu uzsākšana, kas saistīti ar dažādu atļauju saņemšanas priekšnosacījumiem.

Pašvaldības kā šķērslis uzņēmējdarbības attīstībai norāda nodokļu politiku un kā iespējamo risinājumu piedāvā nodokļu politikas pārskatīšanu – lielākas iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļas, uzņēmuma ienākuma nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa daļas ieskaitīšana pašvaldības budžetā.

No uzņēmējdarbībai pieejamās infrastruktūras un tās kvalitātes nozīmības viedokļa vairumā pašvaldību aptaujātie uzņēmumi kā vissvarīgāko atzīmē autoceļu kvalitāti un pievadceļu trūkumu, turklāt tiek atzīmēta nepieciešamība tos uzlabot. Tas vēlreiz apstiprina zināmo faktu, ka autoceļu pieejamība un pievadceļu trūkums un to kvalitāte ir viens no kritiskākajiem uzņēmējdarbības attīstības faktoriem reģionā un plānojot teritoriju attīstību, turpmāk skatāmi kā vienota, kompleksa sistēma.

Izņemot reģiona lielās pilsētas un atsevišķus novadus, pašvaldību un uzņēmēju sadarbība ir diezgan vāja, kas izpaužas uzņēmējdarbības atbalsta organizāciju trūkumā vai informācijas nepietiekamībā par šādu organizāciju eksistenci.

4) Reģiona ekonomikas attīstības virzieni

Tuvākās izaugsmes situācija

Ekonomikas izaugsme ir atkarīga no vairākiem faktoriem, starp tiem – būtiska būs situācija pasaulē kopumā. Latvijas rūpniecības konkurētspēja lielā mērā balstījās uz relatīvi lētu darbaspēku un zemām vispārējām izmaksām. Izaugsmes galvenais balsts būs ekonomikas konkurētspējas pieaugums atvērtos preču un pakalpojumu tirgos, kas Latvijai galvenokārt saistīts ar apstrādes rūpniecības un tranzītpakalpojumu attīstību. Ņemot vērā Latvijas maksājumu bilanci, starptautisko aizdevumu maksājumu slogu, pašreiz esošo konkurētspējas līmeni, paredzams, ka tuvākajos gados nav sagaidāma krasa

attīstības situācijas uzlabošanās. Tuvākajos gados sagaidāms darbaspēka piedāvājuma pārsvars pār pieprasījumu, tai skaitā arī speciālistiem ar augstāko izglītību. Saglabāsies emigrācijas tendences.

Rīgas plānošanas reģiona izaugsmes prioritātes

Rīgas plānošanas reģiona (RPR) attīstības prioritātes balstās uz valsts noteiktajām prioritātēm. Šādu pieeju nosaka RPR noteicošā daļa valsts ekonomikā. Ministru kabinets 2009.gada 10.novembrī apstiprināja Informatīvo ziņojumu „Par ekonomikas atveseļošanas politikas virzieniem vidēja termiņa periodā”. Šajā ziņojumā definēti sekojoši prioritārie segmenti:

- konkurētspējīgi uzņēmumi ar augstu izaugsmes un eksporta potenciālu.
- apstrādes rūpniecības nozares ar nozīmīgu ieguldījumu pievienotās vērtības un eksporta pieaugumā, kā arī ar augstu izaugsmes un eksporta potenciālu nākotnē - pārtikas rūpniecība, kokrūpniecība, ķīmiskā rūpniecība, elektrisko un optisko iekārtu ražošana un tās saskarnozares, mašīnbūve un metālapstrāde.
- uz eksportu orientētas pakalpojumu nozares - transports un loģistika, tūrisms, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas.

Latvijas investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) ir noteikusi eksportspējīgās nozares Eiropā un pasaulē. Tiek izdalītas svarīgākās industriālās – kokapstrāde, metālapstrāde un mašīnbūve, transports un loģistika un nākotnes nozares – zaļās tehnoloģijas, veselības aprūpe, dzīvības zinātnes un informāciju tehnoloģijas. Pieejamo resursu izvērtējums RPR perspektīvās attīstības nozares atļauj grupēt:

- Uz ģeogrāfisko novietojumu balstītas nozares – transports, tranzīts, loģistika, tūrisms; starptautiskie finanšu pakalpojumi;
- Uz dabas resursiem balstītas nozares – mežsaimniecība, mežrūpniecība, kokapstrāde, koksnes ķīmija;
- Uz dabas resursiem balstītas nozares – lauksaimniecība, pārtikas rūpniecība;
- Uz dabas resursiem balstītas nozares – spa, kūrortu saimniecība;
- Uz dabas resursiem balstītas nozares – pazemes gāzes glabāšana un sadale;
- Uz pieredzi balstītās nozares – mašīnbūve, metālapstrāde, tekstilrūpniecība, ķīmiskā rūpniecība, farmaceitiskā rūpniecība, informācijas tehnoloģiju, ārpakalpojumi, medicīnas, izglītības pakalpojumi, ...
- Uz darbaspēka, IKP pieauguma, uzņēmējdarbības aktivitātes pieaugums rādītājiem balstīta nozaru attīstība – jaunās nozares, zaļā ekonomika, ...

Ņemot vērā kritisko demogrāfisko prognozi, darbaspēka prognozes, blakus tradicionālajai pieejai - perspektīvo un prioritāro nozaru, un uzņēmumu noteikšana, būtiska ir mazo un vidējo uzņēmumu attīstība un radošuma veicināšana un atbalsts. Tas var atklāt jaunas iespējas un produktus, palielināt nodarbinātību, saglabāt attīstības potenciālu Latvijā.

Klasteri

Nozīmīga ir saistīto nozaru attīstība veidojot klasterus. Nozīmīgi ir šādi klasteri: Koksne un tās izstrādājumi, Metāli un to izstrādājumi, Lauksaimniecības un pārtikas produkti, Ķīmiskā rūpniecība, saskarnozares, plastmasas produkti, Mašīnbūves produkti, Viegļās rūpniecības preces, Elektrisko un optisko iekārtu ražošana, Pārvadājumi (transports un loģistika), Tūrisms, Komerccpakalpojumi – IT pakalpojumi, atpūta un veselība, izglītības, zinātnes un jaunie inovatīvie risinājumi. Daļa no tiem ir ar augstu eksportorientāciju, daļa – orientēta uz vietējiem resursiem un patēriņu. Klasteri veidojas teritoriāli koncentrētās vietās. Būtiskas nākotnes attīstībai būs ar loģistiku un tranzītu saistītas attīstības teritorijas – lidostas attīstības teritorija, Rīga ostas attīstības teritorija,...

Rīgas plānošanas reģiona loma Latvijas attīstībā

Rīgas plānošanas reģionam, bet precīzāk - Rīgas aglomerācijai, ir kritiski svarīga loma Latvijas ekonomikas attīstībā, kuras kodolu veido Rīgas pilsēta. Rīgas starptautiskā konkurētspēja noteiks arī Latvijas turpmāko attīstību kopumā, kā arī citu Latvijas reģionu attīstību. Šajā kontekstā Rīga konkurē starptautiski ar citām metropolēm Baltijas jūras reģionā. Pētījumi un salīdzinājumi uzrāda Rīgas atpalcību vairākās jomās. Rīga tiek pozicionēta kā kultūras pilsēta ar uz augstskolām balstītu zināšanu ekonomikas potenciālu, tomēr jauno tehnoloģiju ražošana ir pirmsākumos, kā svarīgāko nākotnes ierobežojošo apstākli min iedzīvotāju skaita samazināšanos. Rīgā trūkst uzņēmējdarbības pieredzes pirms 1990. gada un specializācija uz tirdzniecību un pakalpojumiem neliecina par inovācijām. Mācību un kultūras iespējas ir labas, bet aprīkojums neatbilst Eiropas līmenim. Zināšanu pilsēta varētu būt ieguldījums Rīgas starptautiskā konkurētspējā.

Esošā attīstības tendence – Ražošanas koncentrācija Rīgā un Rīgas tuvumā ir ekonomiski pamatota, tomēr svarīgi, lai šajā attīstībā tiktu iesaistītas citas teritorijas. Policentriskās attīstības ideoloģija paredz attīstības koncentrēšanu ārpus šīs izaugsmes areāla. Kā perspektīvas izaugsmes teritorijas var minēt bijušos rajonu centrus, jūras piekrasti, teritorijas ar ievērojamiem dabas resursiem – ģipšakmeni, mežu, lauksaimniecības zemēm, ainavu teritorijām, kuru potenciāls pašlaik netiek pietiekoši izmantots. Būtiska ir pašvaldību politika savas teritorijas attīstībā, attīstības vietu specializācija un valsts atbalsts.

5) Diskusijas jautājumi

Vadošās uzņēmējdarbības jomas pašvaldībās

- Pašvaldību attīstībai nozīmīgākās perspektīvās uzņēmējdarbības nozares (*balstoties uz pašvaldību aptaujas rezultātiem, 2.attēls*)
- Pamatojums perspektīvo uzņēmējdarbības nozaru noteikšanā
- Pasākumu komplekss nozaru attīstībai
- Klāsteru veidošanās iespējas

Ekonomikas attīstība pašvaldībās – nepieciešamie uzlabojumi

- Nodokļu politika
- Imigrācijas politika
- Uzņēmumu/nozaru telpiskais izvietojums
- Globālo ekonomikas tendenču ietekme uz attīstību

Uzņēmējdarbības veicināšanas iespējas pašvaldībās – perspektīvie risinājumi

- Iespējamie risinājumi uzņēmējdarbības veicināšanai
- Alternatīvas

Ekonomikas attīstība – reģiona loma

- Rīgas reģions - ekonomiskās attīstības dzinējspēks Latvijā un Baltijas jūras reģiona kontekstā
- Plānošanas reģiona iespējas ekonomikas attīstības veicināšanā